

Konferenca komunistov pred kongresom ZKJ

11. novembra je bila predkongresna delovna konferenca Zveze komunistov v naši tovarni. Udeležilo se je 78 članov in gost Boris Butina, sekretar občinskega komiteja ZK.

Konferenca predstavlja zaključek razprav, ki so bile spomladi in poleti, ko smo komunisti obravnavali zaključke V. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije in VI. plenuma Centralnega komiteja ZKJ. Razprave so obravnavale večino gospodarskih in družbenih vprašanj. Najbolj pa smo se komunisti posvetili samoupravljanju in gospodarskim vprašanjem ter problemom družbenega standarda. V razpravah so se uveljavila nekatera stališča, ki so dominirala tudi v razpravah na predkongresni konferenci. Ta vprašanja so bila predvsem s področja gospodarjenja, investicij, delitve dohodka in osebnih dohodkov ter samoupravljanja.

LETOSNI PLAN BOMO IZPOLNILI S SKRAJNIMI NAPORI

Proizvodnja v našem podjetju je običajno najmanjša v zimskih mesecih. Letos je bilo stanje še slabše, ker smo šele z aprilom začeli plan dosegati in ga tudi presežati, tako da smo zamujeno delo nadoknadili. Izgube so nastale predvsem zaradi tega, ker je avtomatska linija prepozno prispela v tovarno in nam je povrh tega povzročila precej preglavic z zastoji. V poletnih mesecih je proizvodnja dosegla višek. 822 milijonov dinarjev je absolutni rekord proizvodnje v tovarni SATURNUS. Tako visok rezultat smo dosegli zato, ker v proizvodnji skorajda ni bilo zastojev. Ni jih pa bilo zaradi tega, ker so bili pripravljene vsi potrebni materiali. Četudi ne bi letos dosegli plana, so rezultati vseeno sorazmerno lepi, saj smo v 9 mesecih povečali proizvodnjo za 19 odstotkov — merjeno v tonah. S temi rezultati ne smemo biti zadovoljni, ampak se moramo intenzivneje boriti, da bomo plan dosegli. Istočasno se bomo morali začeti vsestransko pripravljati za proizvodnjo v letu 1965, ki bo zahtevala od nas podobne rezultate, kot smo jih dosegli avgusta meseca letos.

NI VSEENO KAKO GOSPODARIMO!

Res je, da smo letos dosegli ugodne ekonomske rezultate. Ob povečanih osebnih dohodkih in stalno (Nadaljevanje na 4. strani)

V devetih mesecih še kar uspešno

Iz poslovnega poročila za III. tromesečje 1964 vidimo, da smo po vrednosti le za 2 odstotka pod letnim planom, po količini pa za 5 odstotkov. V I. polletju smo bili pod planom za 8 odstotkov po vrednosti, odnosno 14 odstotkov po količini.

Nova avtomatske linije je končno le stekla. Žal, zamujenega ne bomo mogli nadomestiti.

Skupni rezultat pa je v letošnjih 9 mesecih boljši od istega obdobja lanskega leta za 29 odstotkov.

Kljub zapozneli usposobitvi nove avtomatske linije je embalaža znatno boljše izpolnila plan kot obrat tehničnih predmetov, ki je dosegel plan z 88 odstotki po vrednosti in z 80 odstotki po količini. Ta obrat pa je vendarle proizvedel za 47 odstotkov več izdelkov kot v istem obdobju lani. Glavna ovira, zaradi katere niso dosegli plana, so zakasnitve dobav naših kooperantov.

Da je v našem podjetju še precej skritih rezerv, dokazuje zlasti mesec avgust, ko je dosegla proizvodnja celo 822 milijonov din. Seveda so za tak uspeh pogoj primerna naročila, zagotovljeni material in polizdelki kakor tudi ugoden asortiment in soliden plan ter priprava dela.

Boljše izpolnjevanje plana je tudi preprečil izpad planiranih investicij. Velik izpad proizvodnje je nastal

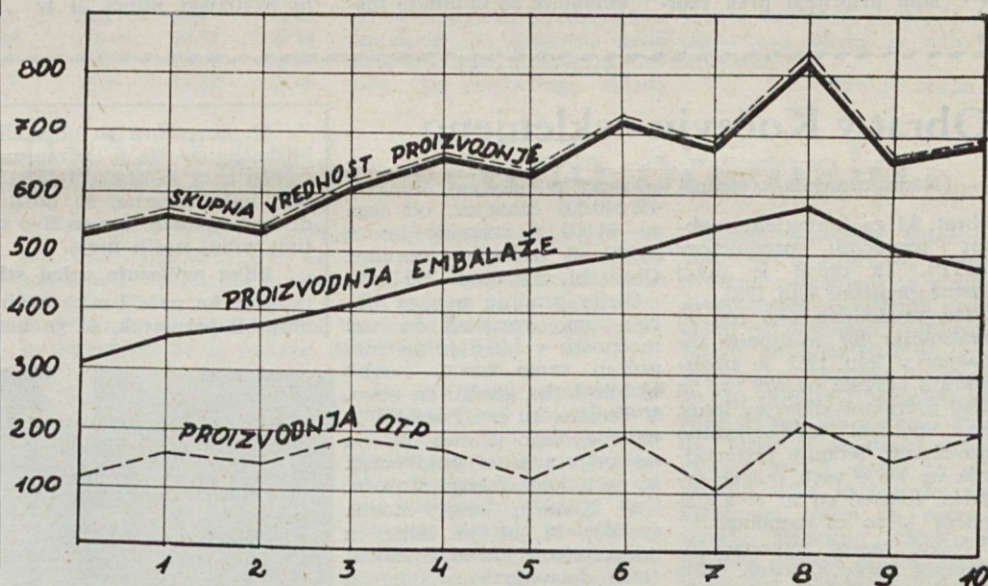
zaradi pomanjkanja aluminijaste pločevine iz domače proizvodnje in iz uvoza.

Nelikvidnost Narodne banke, ki izvršuje devizno plačilo tudi z večmesečno zamudo, nam povzroča težave pri uvozu.

Prodaja ni imela posebnih težav s plasiranjem naših izdelkov. Večje težave je imela zaradi zamude izpolnitve naših obvez do kupcev, ker avtomatska linija ni pravčasno stekla.

Tiskarna — naše najožje grlo v proizvodnji — ni mogla izvršiti vseh litografskih uslug in elokvirati dovolj ploščic.

Prodaja tehničnih aparatov je tudi otežena zaradi redukcij (Nadaljevanje na 3. strani)

Obrat v Kočevju - sklenjeno

- 20. novembra je Centralni delavski svet obravnaval možnosti razvoja obrata tehničnih predmetov v prihodnosti. Investicijska komisija je že pred njim obravnavala elaborate strokovnih služb in ugotovila, da bo leta 1966 sedanji OTP moral delati izključno svetlobna telesa, če bo hotel zadostiti potrebam jugoslovanske motorne in avtomobilske industrije. Po temeljitem študiju je investicijska komisija predlagala CDS naj sklene, da bomo zgradili oziroma usposobili nov obrat za gospodinske in termične aparate v Kočevju. Predlog je bil soglasno sprejet.

Tovarna SATURNUS je bila ustanovljena leta 1921 za izdelavo pločevinaste embalaže. Leta 1935 so pričeli izdelovati zvonce in zgoščevalke za kolesa, leta 1943 električne kuhalnike, l. 1946 električne peči in likalnike, leta 1948 pa so osvojili prvi žaromet in svetilke za motorna vozila.

Zaradi podobne tehnološke izdelave kolesnih delov, termičnih aparatov in svetlobnih teles za motorna vozila se je razvil samostojen (Nadaljevanje na 2. strani)

Osmi oskar za embalažo

Kakor vsako leto organizira Center za napredek trgovine in embalaže tudi letos tekmovanje za jugoslovanskega oskarja za embalažo. O letošnjem tekmovanju, ki je osmo po vrsti, se dosti govori in piše.

Naš razvojni sektor je za natečaj prijavil 13 izdelkov:

- konservno dozo $\varnothing$ 230
- več vrst doz za kavo, kakao in podobno
- garnituro kuhinjskih škatel
- aluvi vijake
- luksuzno škatlo 205 x 305

V dosedanjih natečajih smo dobili že 16 oskarjev. Upajmo, da bo tudi letos dobila naša tovarna nekaj nagrad.

Preberi tudi ti!

- IZVOZ MORAMO TOČNO PLANIRATI
- — 2, SKLADIŠČ JE VEDNO PREMALO
- — 3, ZASTO JE OŽIVLJEN STARI PRAVILNIK — 4, INFORMACIJE IZ OBRATNE AMBULANTE — 5, SEJEM AVTOMOBILSKE LEPOTE V TORINU
- — 6, BIOGRAFIJA, DOLGA 36 LET — 7, VELIKA IN MALA NAGRADNA KRIZANKA — 8

Izvoz moramo točno planirati!

V zadnjem času narašča povpraševanje inozemskih kupcev po naših izdelkih tako s področja konvertibilnih, vzhodnoevropskih kakor tudi klirinških valut.

Tako se zanima češka motorna industrija za nakup 80.000 žarometov in stop svetilk z odgovarjajočo količino rezervnih delov.

V prihodnjih dneh prispeje v Jugoslavijo delegacija iz Madžarske z namenom zaključiti pogodbo za dobavo svetlobnih teles za potrebe tovarn za proizvodnjo tovornih avtomobilov tipa CSEPEL in avtobusov tipa IKARUS.

Pred nedavnim se je oglašil predstavnik italijanske tovarne tovornih avtomobilov OM iz Brescie. Zanimal se je za našo kombinirano zadnjo stop svetilko. S seboj je vzel vzorce, ki jih sedaj preiskuje njihov tehnični biro. V kratkem pričakuje mo njihov odgovor. V primeru pozitivne odločitve bi izvozili okoli 30.000 svetilk letno.

Razgovore smo imeli s predstavniki TOMOS in CITROËN, za katerega smo pripravili prve vzor-

ce žarometov za montažo na Spačka. Če bo Citroënu vzorec odgovarjal in če ga bodo registrirale pristojne francoske oblasti, potem bi v naslednjih treh letih dobavili 150.000 žarometov.

Razen teh razgovorov in priprav za direkten izvoz pa gre že danes nešteto naših izdelkov na tuja tržišča. Vgrajeni so v motorna vozila ali jih proizvajalci motornih vozil pošiljajo kot rezervne dele. Mnogo jih je vgrajenih na tistih osebnih avtomobilih tovarne Crvena Zastava, ki jih prodaja na domačem trgu za dolarje in druga čvrsta devizna sredstva.

Na Zagrebškem jesenskem velesejmu je privabil precej inozemskih kupcev naš novi kuhalnik »Mojca«. Zanj so se zanimali kupci iz Italije, Holandije in Grčije. Z njimi smo navezali stike, poslali ponudbe in vzorce ter pričakujemo naročila. Upamo na uspeh, ker je kuhalnik zelo praktičen in nadvse privlačen.

Tudi za izdelke obratov za proizvodnjo kovinske embalaže se zanimajo ino-

zemski kupci, pa ne samo zanimajo, te izdelke tudi že kupujejo, seveda ne v takih količinah, ki bi jih mi želeli. Zadnji dan oktobra je bilo veliko povpraševanje po kronskih zamaških — za okoli 50 milijonov kosov. Dokončna kupčija za izvoz 20 milijonov v Gvinejo je padla v vodo, ker naša banka ni mogla sprejeti akreditiva gvinejskega kupca. Gvineja nam namreč dolguje več, kot bi po trgovinskem dogovoru smela. Okoli 30 milijonov teh zamaškov bi lahko do konca leta izvozili v Vzhodno Nemčijo. Prodaja je trenutno odložena, ker je kupec ugotovil, da poslani vzorci kvalitetno ne odgovarjajo. Sedaj jim pošiljamo nove vzorce in upamo na uspeh. Za ta izdelek se zanimajo tudi Poljaki.

Neka vzhodnonemška tovarna lakov in barv želi kupiti okoli dva milijona patent doz in kant. Poslali smo jim ponudbo z vzorci in v najkrajšem času pričakujemo odgovor.

Vedno bolj se za naše embalažne izdelke zanimajo avstrijski kupci in je

že prišlo do prvih večjih kupčij. To tržišče je zemljepisno celo bližje od marsikatere naše republike in se je vredno potruditi za čimboljši uspeh, še posebno, ker avstrijski kupci kovinsko embalažo uvažajo predvsem iz Zahodne Nemčije in Anglije.

V naši tovarni se je oglašil ameriški kupec, ki želi odkupiti vse naše zmogljivosti za nikljaste pladnje za prodajo v ZDA in Kanadi. Mi bi takoj sklenili posel, imamo pa velike težave z nabavo materiala, ki ga moramo za sedaj še v celoti uvažati. Isti kupec želi, da bi mu pričeli izdelovati takoimenovane »posrebrenne« pladnje v zelo velikih količinah.

Izdelke za živilsko potrošnjo in tudi za industrijsko izvažamo že vrsto let v dežele Afrike in prednje Azije. Izvoz v te dežele ni velik in je vsak dan težji, ker se za kupce bori vedno več konkurentov z novimi oblikami, litografijami in nižjimi cenami.

Omeniti moramo, da kovinske embalaže ne izvažamo samo neposredno, ampak gre velika količina v izvoz posredno preko drugih industrijskih podjetij, ki vanjo pakirajo svoje proizvode (konzervna, kemična in druga industrija). Računamo, da gre tako v izvoz za okoli 1.300.000 dolarjev naših izdelkov.

Iz navedenega vidimo, da je precej možnosti za neposreden izvoz naših izdelkov. Te problematike se bo treba lotiti načrtno in vztrajno in ne samo, da nas bodo obiskovali le kupci v tovarni, ampak da jih bomo tudi sami našli, če ne drugače pa preko dobro organizirane mreže zastopnikov. Bolj načrtno se bomo morali udeleževati najbolj pomembnih mednarodnih velesejmov in na njih prikazovati predvsem najnovije dosežke.

V državnem merilu podarjamo čimvečji izvoz.

Doprinesimo k tej težnji tudi mi svoj odgovarjajoči delež!

Miloš Copič

Obrat v Kočevju - sklenjeno

(Nadaljevanje s 1. strani)

obrat, ki ga imenujemo »obrat termičnih predmetov« (OTP). Ta obrat je dobil lastne prostore leta 1962.

Od predelanih 64,6 ton in realizacije 107 milijonov dinarjev v letu 1952 je proizvodnja narasla na 679 ton in 2200 milijonov dinarjev letos, kar pomeni dvajsetkratno povečanje. Sedanja proizvodnja ne krije vseh potreb tržišča, temveč so to le kapacitete, ki so na razpolago.

Nagel razvoj motorne industrije zahteva vedno večje količine svetlobnih teles. Leta 1966 bodo kapacitete sedanjega OTP v celoti zasedene samo s proizvodnjo svetlobnih teles. V primeru, da se ne bi odločili za investicijska vlaganja, bi morali opustiti dve veji proizvodnje, ki imata v našem podjetju že več kot 20-letno tradicijo.

V letošnjem letu znašajo potrebe po termičnih aparatih za preko 800 milijonov dinarjev. Tu je treba upoštevati, da sedaj izdelujemo samo štiri vrste termičnih aparatov.

Zaradi premajhnih kapacitet sedanjega obrata ne bomo mogli v letošnjem letu kriti niti polovico potreb.

Iz omenjenega vidimo, da moramo proizvodnjo ločiti in si zagotoviti nov obrat.

Letno zmogljivost obrata termičnih in gospodinjskih aparatov predvidevamo na 988 ton in 2.701.000.000 dinarjev. Predvideno proizvodnjo bi dosegli s tem, da bi in-

vestirali v strojno opremo 478.540.000 dinarjev, od tega za 94.000 \$ vzhodne in za 34.000 \$ zahodne opreme. Obrat bi zaposloval 298 ljudi.

Glede gradnje novega obrata smo raziskali že več možnosti: v Litiji je na razpolago samo teren, stavbo bi bilo treba graditi na novo. V Prestramku pri Postojni je na razpolago stavba, ki pa ne odgovarja z gradbenega in ne z lokacijskega stališča.

V Kočevju stoji stavba (mlin), ki bi jo lahko z adaptacijo in dozidavo nekaterih delavnic (galvanike in brusilnice) preuredili v obrat termičnih in gospodinjskih aparatov.

Zaradi ugodnih pogojev, ki jih daje občinska skupščina KOČEVJE, zagotovitve delovne sile, tesnega sodelovanja do pričetka redne proizvodnje, je prav, da CDS odobri predlog investicijske komisije za ustanovitev novega obrata termičnih in gospodinjskih aparatov v KOČEVJU.

Objekt ima 7 etaž z nosilnostjo 2000 do 1500 kg/m², kar zadostuje za našo proizvodnjo; vsaka etaža ima 570 m² bttto površine, kar je skupno 4000 m² bttto.

Stroški za gradbena dela in opremo bi znašali približno:

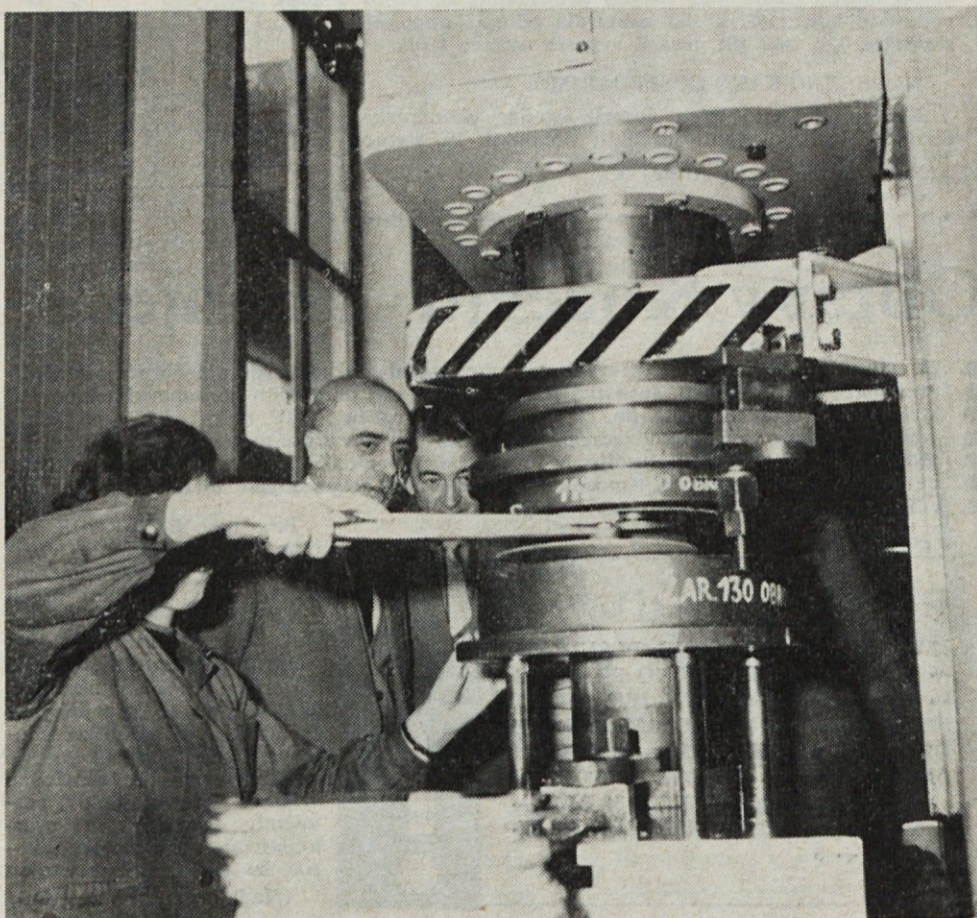
A — Gradbena dela	155.240.000
B — Oprema	478.540.000
	633.780.000

Janez Deisinger

19. novembra so obiskali tovarnog ostje iz Madžarske. 15 predstavnikov avtomobilske industrije se je zanimalo za možnosti uvoza naših svetilk za tovarne avtomobile CSEPEL in avtobuse IKARUS. Po prvih razgovorih, ko so se gostje seznanili z razvojem naše tovarne, so odšli na ogled obrata tehničnih predmetov. Obrat so si podrobno ogledali, ker so živo zainteresirani za naše svetlobne naprave, ki postajajo znane tudi zunaj naših meja.

Slika prikazuje ogled stiskalnice OTP.

Ker bo naše bralce zanimal podrobnejši opis obiska, nam je tovariš Janez Mudič obljubil prispevek, ki ga bomo objavili v naslednji številki GS.

V devetih mesecih še kar uspešno

(Nadaljevanje s 1. strani) cije toka. Izvoz smo povečali za 42,6% v primerjavi z lanskimi devetimi meseci. Ker smo devetmesečni plan izvoza izpolnili le s 75,6%, nismo izpolnili svojih obvez do Jugobanke.

Izpadel je izvoz nikljastih pladnjev zaradi pomanjkanja hladno valjanih trakov iz uvoza. Prav tako nismo izvozili litografiranih pladnjev zaradi slabše kvalitete.

Kljub temu, da je po 9-mesečnem obračunu ugotovljen uspeh, pa bi ta bil relativno večji, če ne bi bilo število zaposlenih nad planom za 200. V podjetje je na novo prišlo 425 oseb, od tega 24 uslužbencev. Zapustilo ga je 226 oseb, od tega 16 uslužbencev.

Če hočemo doseči večjo storilnost, se moramo truditi, da bo proizvodnja znatno hitreje rastle kot pa število zaposlenih. To bomo dosegli z boljšo organizacijo dela, z boljšo pripravo dela in zlasti s solidnim planiranjem ter disciplino pri izvajanju planskih nalog. Odstotek izdelavnih ur je namreč mnogo premajhen v odnosu na skupne ure, če ni tem r. i. j. skega osebja sploh ne upoštevamo. Iz tega se jasno vidi, da je veliko zastojev in izgubljenih strojnih ur posledica pomanjkanja materiala, kupljenih polizdelkov, majhnih naročil, prekinjenih začetih nalogov itd.

Da bi zagotovili potrebno število strokovnih delavcev, imamo 90 vajencev, od tega 62 iz kovinske stroke.

Razen tega imamo še 28 študentov na srednjih strokovnih in visokih šolah.

HTV služba je evidentirala v 9 mesecih 196 poškodb.

Zaradi povečanja števila zaposlenih je naša obratna

ambulanta zaposlila še enega zdravnika poleg dosedanjega.

V 9 mesecih smo izpolnili finančni plan:

fakturirana realizacija	72,70 %
plačana realizacija	68,24 %
celotni dohodek	67,95 %
materialni stroški	66,72 %
neto produkt	70,36 %
dohodek	71,45 %
osebni dohodek	73,39 %
poslovni sklad	86,99 %
sklad skupne porabe	100,— %

Finančni rezultati v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta:

plačana realizacija	119,3 %
celotni dohodek	119,7 %
vrednost porabljenega materiala	113,9 %
neto produkt	125,0 %
dohodek	128,1 %
celotni dohodek	118,9 %
ostanek za sklade	200,5 %

Zaradi zmanjšanja materialnih stroškov je ugodno zvišan neto produkt in dohodek. Skladi pa so višji zaradi odpadlega prispevka na izredni dohodek, ki je znašal 89.685.834 din.

Struktura delitve celotnega dohodka se je izboljšala v primerjavi z 31. 12. 1963, 31. 1. 1964 in 30. 6. 1964, in sicer po

	31. 12. 1963	1. 1. 64	30. 6. 64	30. 9. 64
celotni dohodek	100	100	100	100
materialni stroški	57,7	63,2	59,1	55,47
neto produkt	33,2	28,3	30,9	34,80
dohodek	25,9	21—	24,31	28,18
čisti dohodek	22,—	17,5	20,67	23,96
osebni dohodek	15,3	15,5	14,83	15,06

deležu posameznih elementov delitve celotnega dohodka na 100 din celotnega dohodka.

Zal se bodo ti rezultati poslabšali v IV. tromesečju zaradi objektivnih težav kot so pomanjkanje materiala, električne energije, neugodnih naročil ter spremembe asortimenta izdelkov, kakor

je v zadnjem tromesečju običajno.

Iz pregleda vidimo, da so rezultati najslabši v začetku leta, pred koncem prvega polletja se izboljšujejo, najboljši pa so v tretjem četrtletju. V zadnjem tromesečju pa so zopet nekoliko slabši. Osebni dohodki ne rastejo hitreje kot neto produkt in so v zadnjih treh letih skoraj enaki. V strukturi celotnega dohodka znaša delež materialnih

stroškov 67,57 %

Od skupnih stroškov, ki tvorijo lastno ceno, znašajo osebni dohodki 18,35 %

Opozarjam, da z materialnimi stroški ni mišljen samo osnovni material, temveč tudi ves režijski z enengijo in orodjem vred.

Stroški popraviljanja drobnega inventarja in orodja so zelo zrastle, in sicer za 300 %, kar je posledica močnejše rabe orodja.

Močno so se zvišali stroški vzdrževanja gradbenih objektov in opreme.

Obresti od kreditov za osnovna sredstva so 4,5 krat višje kot v letu 1963.

V letu 1964 smo v devetih mesecih investirali za 212 milijonov 416.000.

	31. 12. 1963	1. 1. 64	30. 6. 64	30. 9. 64
celotni dohodek	100	100	100	100
materialni stroški	57,7	63,2	59,1	55,47
neto produkt	33,2	28,3	30,9	34,80
dohodek	25,9	21—	24,31	28,18
čisti dohodek	22,—	17,5	20,67	23,96
osebni dohodek	15,3	15,5	14,83	15,06

Vsem sodelavcem in sodelavkam iskreno čestitamo k

Dnevu republike

Organi upravljanja družbenopolitične organizacije in uredniški odbor

v gradbene objekte stroji	34.298.000
naprave in instalacije	165.740.000
transportna sredstva	4.769.000
inventar	4.705.000
dokončane investicije v devetih mesecih	2.904.000
nedokončane investicije v devetih mesecih	320.784.000
	101.945.000

Povprečni osebni dohodek za 9 mesecev znaša 39.836 dinarjev, in sicer za 1476 oseb evidentiranih po urah, ki jih podjetje vkalkulira v lastno ceno.

Rezultat devetmesečnega obračuna je zadovoljiv. Ocena našega uspeha do konca leta kaže na poslabšanje uspeha.

Investicijske naložbe v osnovna sredstva nas obvezujejo ustvariti izredno visoke zneske za poslovni sklad zaradi vračila anuitet za kredite. Iz poslovnega sklada

vračamo kredite za obratna sredstva. Ustvariti moramo tudi sredstva skupne porabe, če hočemo graditi stanovanja. Zato smo prisiljeni tako gospodariti, da ustvarjamo vsaj tolikšen dohodek, kot smo ga planirali po elaboratih za investicijsko vlaganje. V nasprotnem so ogroženi naši osebni dohodki, ki jih smemo razdeliti šele po izločitvi sredstev v sklade za poravnavo obvez iz najetih kreditov.

Edi Ferenčak

Skladišč je vedno premalo

Z naglim razvojem našega podjetja se večajo potrebe po skladiščnih prostorih. Gradnja teh prostorov pa stalno zaostaja za različnimi novimi obrati in vsak dan večjo proizvodnjo. Razvoj gre naprej tako naglico, da je vsako novo projektirano skladišče dovolj veliko le med gradnjo, ko pa je dograjeno, se že pokaže, da je premajhno.

Za nemoteno proizvodnjo moramo imeti v skladišču vsaj minimalno zalogo surovin in pomožnih materialov. Zato imamo v podjetju razen zasedenih skladišč tudi zatrpane številne hodnike in rampe z zaboji, embalažnimi kartoni in drugim materialom. Nimamo prostora, da bi vskladiščili oziroma spravili pod streho zaboje (embalažo) za odpremo naših izdelkov vsaj za nekaj dni. Prav zaradi tega večkrat nastane huda kri, ker zaboje sproti dovažamo, pa se zgodi, da jih kakšen dan zmanjka. Drugič pa jih je nekaj kamionov preveč, pa jih ni kam vskladiščiti in spet se razburjamo. Do nedavnega smo imeli najete skladiščne prostore za naše izdelke v Javnih skladiščih. Tako skladiščenje nam je pretirano dvigalo poslovne stroške in smo zato od tega odstopili ter naša skladišča še bolj zatrpali.

Zaradi navedene situacije, smo tudi prostore, ki so bili prvotno namenjeni za streho avtomobilov zaposlenih, uporabili za skladišča. Naši proizvodi so občutljivi za vremenske spremembe in morajo biti primerno vskladiščeni, sicer bi nastala občutna škoda. Teško je po drugi strani gledati uboge, drage in občutljive fičke, ki morajo parkirati na dežju in mrazu, vendar trenutno sploh ni mogoče zaradi pomanjkanja prostorov, pomanjkanja denarja in ustavljenih investicij ničesar storiti. Interesi podjetja in kolektiva morajo biti pred interesi posameznikov, ki se žalostno ozirajo za pokritim parkirnim prostorom.

Pri bodočih gradnjah in razvoju podjetja, bodo morala tudi skladišča dobiti mesto, ki jim v proizvodnji gre. Doslej se je večkrat zgodilo, da se nekatere službe niso vzporedno razvijale. Število avtomobilov se ob 100-odstotnem povečanju proizvodnje ni nič povečalo.

Včasih je nova investicija le preveč odvisna od vpliva in položaja osebe, ki jo uveljavlja, medtem ko drugod razvoj zaostaja in nastanejo za to problemi in povečani stroški poslovanja.

Leopold Urajnar

Kaže, da je ta prostor zelo uporaben za skladišče pločevine. Torej avtomobilisti še dolgo ne bodo prišli do pokrite strehe za svoje konjičke

Zašto je oživljen stari pravilnik

U ljubljanskom »Saturnusu« svi dokazuju da je njihov stari i več uveliko zaboravljeni pravilnik o premiranju stručnjaka — neznatno prekrojen za novu upotrebu — dao efekte koji su preneli čitav kolektiv.

Da pravilnik o premiranju ljubljanskog preduzeća »Saturnus« nije doživio sudbinu, poput tolikih drugih, da bude stavljen »ad akta« negde 1961. godine — u eri kampanje protiv visokih ličnih dohodaka — sigurno je da bi merila za nagradivanje visokostručnih kadrova u ovom kolektivu bila danas još »savršena«. Jer dogodilo se da taj isti pravilnik (koji je nekada bio »sahranjen«, navodno zato što je bio loš, bude izvučen iz arhive i ponovo, uz izvesnu modifikaciju, stavljen u upotrebu. Danas se, eto, o tome pravilniku čuju u kolektivu — a i izvan njega — vrlo pohvalna mišljenja.

PODSTICAJ ZA 250 LJUDI

U »Saturnusu« su još 1959. godine počeli da istražuju mogućnosti za stimulativno nagradivanje stručnjaka. Po odredbama pravilnika o raspodeli ličnih dohodaka članovi kolektiva su dobijali i do 40 odsto startne osnove. Kriteriji raspodele bili su zasnovani na stvarnim efektima proizvodnje i poslovanja. Organizatori proizvodnje bili su nagradivani za uštede, za smanjenje troškova i uopšte za sve elemente koji su doprinosili kvalitetnoj, većoj i jeftinijoj proizvodnji.

Posle ukidanja takvog pravilnika, iz već rečenih razloga, interes proizvođača i stručnjaka na njihovim radnim mestima izgleda da je naglo pao. Lični dohoci su se spustili samo na startne osnove, a one su bile relativno niske, dok varijabilnog dela uopšte nije bilo. Vidljivo je, na primer, da je

procent škarta u proizvodnji koji je dotle bio minimalan (svuga 0,8 odsto) naglo porastao. Počelo je da škripi i u pripremi rada, tako da su mnoge slabosti koje su zahvaljujući materijalnoj stimulaciji bile gotovo sasvim eliminisane, ponovo došle na videlo. Radnici za strojevi ma žalili su se da na početku radnog vremena stoje i po pola sata bez posla. Unutrašnja fluktuacija po pogonima odjednom je poprimala vrlo široke razmere.

Bili su to sve momenti koji su natalaj organe upravljanja i stručne službe da ponovo razmisle o uvođenju takvih oblika materijalne stimulacije koji bi na vrlo direktan način zainteresovali, pre svega, stručnjake da više brinu o organizaciji rada, o otklanjanju »uskih grla« u proizvodnji, o blagovremenoj nabavi materijala i sigurnijim odnosima s kooperantima.

Početak ove godine u kolektivu je otvorena diskusija o uvođenju pravilnika o premiranju. Novi pravilnik je u suštini bio »onaj stari«, s neznatnim izmenama. On je zasnovan na četiri osnovna kriterija: radni učinak, povećanje proizvodnje, ekonomičnosti i rentabilnosti poslovanja. Njegove odredbe odnose se na 250 članova kolektiva — od predradnika i poslovođa do generalnog

direktora, dakle na sve one ljude od čijeg posla na njihovim radnim mestima najviše zavise efekti proizvodnje i poslovanja.

REKORDNA PROIZVODNJA — REKORDNI DOHOCI

Nagradivanje prema odredbama ovog pravilnika uvelo je već od samog početka jedan kvalitetno nov podsticaj za sve stručnjake preduzeća. To se moglo najbolje uočiti na poboljšanju pokazatelja proizvodnje, rentabilnosti i poslovnosti radne organizacije. Odelenje okrugle embalaže, koje je ranije jedva sastavljalo kraj s krajem, ostvarilo je dobitak od 20 miliona dinara, a u julu i augustu materijalni troškovi u čitavom preduzeću pali su za dva odsto. U pogonu avtoopreme takođe su poboljšani rezultati rada, a u isto vreme i lični dohoci. Jedan od inženjera u tom pogonu, čija je startna osnova 85.000 dinara, primio je za poslednji mesec premiju od 35.000 dinara.

Kada se uporedi ono što ovaj kolektiv ostvaruje sada sa onim što je postizao u istom periodu prošle godine, uočava se napredak u svim oblastima. Procenat škarta je znatno smanjen, proizvodnja je povećana, lični dohoci su porasli. U »Saturnusu« su skloni da te efekte pripisuju novom pravilniku o stimuliranju stručnih kadrova, ali i materijalnoj zainteresovanosti

svih ostalih članova kolektiva da bolje rade i bolje privreduju. U avgustu je, na primer, ostvarena rekordna mesečna proizvodnja u vrednosti od 830 miliona dinara, a prosek ličnih dohodaka popeo se na rekordnih 45.000 dinara.

Mada to ne mora da bude isključivi razlog za bolji rad kolektiva u proteklih nekoliko meseci, izvesno je ipak da se ovakvim načinom nagradivanja izmenilo gledanje stručnjaka i organizatora proizvodnje na njihov vlastiti doprinos proizvodnji i poslovanju.

STIMULIRANJE BEZ GARANTOVANJA

Za ilustraciju se može uzeti i sistem kooperacije, odnosno način pribavljanja potrebnih delova od kooperanta. Sve do pre nekoliko meseci u kolektivu je bila ovakva situacija: skladišta pojedinih pogona zaticao je kraj meseca sa svega 18 do 20 odsto osiguranog materijala za proizvodnju u usledjećem mesecu. Danas to sasvim drukčije izgleda — do 25. u mesecu već se osigura 80 odsto potrebnog materijala za naredni mesec. U čemu je tajna? U »Saturnusu« to opet objašnjavaju dejstvom materijalne stimulacije stručnjaka i rukovodilaca pogona.

Razmišljajući kako da osiguraju sve potrebne uslove za nesmetanu proizvodnju, oni su došli do zaključka da referenti za kooperaciju tre-

Konferenca komunistov pred kongresom ZKJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

rastoćih poslovnih troških smo uspele obdržati delitveno razmerje na enaki, če ne moguće celo ugodnejši stopnji kot lanko leto. Poudariti pa je treba, da so naše obveznosti precej večje kot lanko leto. Pri različnih razgovorih se dostikrat sliši beseda »dobiček«. Ustvarjeni čisti dohodek je tisto, kar ostane delovni organizaciji, da lahko porabi za osebne dohodke in za razširitev proizvodnje — investicije ter za družbeni standard. Kolikor je denarja, toliko ga lahko porabimo. Kje naj potemtakem iščemo možnosti za boljši ekonomski položaj in seveda večje osebne dohodke. Predvsem pri poslovnih troških. Že večkrat je bilo ugotovljeno, da za 2,5 odstotka manjši poslovni stroški predstavljajo mesečne osebne dohodke vseh nas. Jasno je torej, da moramo iskati možnosti za večji osebni dohodek samo v naši tovarni in nikjer drugod.

Potreba po iskanju notranjih rezerv postaja še jasnjša, če se zavedamo dejstva, da bo večja proizvodnja odvisna od naših moči, kvalitetnejšega dela ter različnih prijemov, ki bodo povečali našo proizvodnjo.

Povečati proizvodnjo za 5,7 odstotka po teži in za 12,8 odstotka po vrednosti je naloga, ki bo zahtevala od nas največjega prizadevanja.

ZIVLJENJE IN GOSPODARJENJE ODVISNO OD RAZVOJA SAMOUPRVLJANJA

Referat in razprava sta se precej posvetila samoupravljanju. Osnovna ugotovitev, do katere so prišli udeleženci konference, je bila, da mora krepitev samoupravljanja temeljiti predvsem na ekonomskih enotah. Določitev konkretne vsebine dela jim mora omogočiti, da bodo samostojno odločale v vseh vprašanjih. Predvsem je bilo ugotovljeno, da še vedno nismo ekonomskim enotam omogočili celotnega pregleda finančnega uspeha poslovanja.

Komunisti menijo, da je finančni obračun glavni pogoj samoupravljanja v ekonomskih enotah. Odločanje o gospodarjenju je pristojnost, ki za seboj potegne še druga vprašanja, ki obeležujejo samoupravljanje. Razvoj pri nas pa je šel po nasprotni poti. Samoupravnim organom smo dali najprej pravice, ki so sekundarnega pomena — disciplinska vprašanja, delovna razmerja in podobno. Po besedah tovarišev Dernovška in Ošabna bodo ekonomske enote razpravljale o omenjenih vprašanjih še prizadejte, če bodo imele možnost razpravljati in odločati tudi o ekonomskih oziroma finančnih zadevah.

O aktivnosti komunistov zadosti določno govorijo besede iz referata. Posamezni naši člani še vedno niso našli sebi mesto za aktivno vključevanje v družbenopolitično življenje. Največkrat je temu vzrok nezainteresiranost, pomanjkanje borbenosti in razgledanosti ter neznanje o teoriji znanstvenega socializma, ki se nenehno razvija. Prav zaradi tega prihaja do neobrane diskusije, neenotnosti, itd. Vsi sklepi v Zvezi komunistov pa bi morali biti plod vsestranske izmenjave mnenj, kritike in samokritike ter največjega sodelovanja članstva.

PETER MARN

Časopisi SATURNUSU

Kje stojijo na zavorah?

Kako v »SATURNUSU«?

Tovarna »Saturnus« izdeluje v kooperaciji z različnimi podjetji kovinske, elektro in gumarske stroke vse vrste svetlobnih teles za motorno industrijo, termične aparate in ostale tehnične predmete, sama pa proizvaja še razno kovinsko embalažo.

Ko smo se dodobra sporazumeli in razčlenili vprašanje, se je direktorju Saturnusa kar sam po sebi razvezal jezik:

— Del naše proizvodnje, to da počnemo to, česar ne delajo nikjer na svetu.

Tudi kot kooperanti z avtomobilsko industrijo smo sami večkrat v hudih škripcih. Navada je, da nas v nakupu reprodukcijskega materiala usmerjajo, kakor se obrača veter. Zdaj kupujemo tu, drugič zopet tam. Vsak teden je eden izmed vodilnih uslužbencev podjetja v Beogradu, kjer samo trka na vrata. Vzemimo kot primer pločevino. Železarna Jesenice je letos vrgla iz proizvodnega načrta vse tanke pločevine, s katerimi nas je prej oskrbovala. Naša poraba je okoli 1000 ton. Ker nobena železarna pri nas ustrezne pločevine ne dela, se je začela krvava pot prepričevanja in dokazovanja, da so nam dali sredstva za nakup pločevine v tujini. V Saturnusu menijo, da bi morali poslovanje in kooperacijske odnose spraviti čimprej v red. Delavska enotnost

ba da iz osnova promene stil svoga rada. Naime, da oni više ne sede u kancelariji, okreću telefone kooperantima, vode s njima beskrajne prepirke i bogoradaju za blagovremene isporuke, već da njihovo radno mesto ubuduće bude u kolima, odnosno na putu. Prikazalo se da 1000 kilometara prevaljenih nedeljno ikolima u obilasku kooperanata, istina, više ikosta pogone nego predšnje »kancelarijsko ugriranje«, ali i to da su konačni efekti takvog načina rada daleko pozitivniji. Računice su tu našli i referenti za kooperaciju i pogoni, odnosno čitavo preduzeće.

Značajno je da ovakav sistem premiranja predviđa i negativne bodove koje mogu da dobiju pojedini stručnjaci u svim slučajevima kada se ostvareni rezultati nalaze ispod planskih predviđanja. Njima se time ne uskraćuju samo premije, već se u određenim iznosima umanjuju i osnovni lični dohoci. Kriterij je vrlo oštar, što se da zaključiti i po tome da za čitavo preduzeće postoje samo tri »objektivna faktora«: pomanjkanje električne energije, plina i aluminijuma. Drugim rečima, jedino onda ako je podbačaj u proizvodnji nastao kao posledica jednog ovih faktora, organizatori proizvodnje ne dobijaju negativne bodove. Press-Servis

Pravilno delo se obrestuje

Po štiriletnem delovanju obratne ambulante »Saturnus« ugotavljamo, da je bil osnovni koncept dela, ki ga zagovarjamo že od začetka našega dela, pravilen, že se kažejo rezultati naše preventivne dejavnosti in rezultati intenzivnega kurativnega dela.

Večkrat smo slišali očitke, da se preveč poglobljamo v kurativno dejavnost ter da na račun nje zapostavljamo preventivo. Če — čeprav nekoliko drastično — upoštevamo, da je treba ogenj gasiti v njegovem žarišču in istočasno postopoma zavarovati okolico, kaj hitro splashnejo zgornji očitki. Ko smo pričeli z našim delom, smo zaorali ledino v obdelavi zdravstvenega stanja zaposlenih v »Saturnusu«, kajti takrat nismo imeli nobenega drugega otipljivega in statistično dokazanega podatka razen odstotka bolniškega staleža za nekaj let nazaj. Niti ene analize zdravstvenega stanja, pogostnosti obolenj za posameznimi boleznimi, analize izgubljenih dni zaradi posameznih bolezni, še manj pa smo poznali kolektiv, v katerem naj bi v prihodnosti delali. Nujno je bilo torej usmeriti naše delo v kurativno dejavnost, istočasno pa pričeti »tipati« s preventivnimi prijemi. No, v letošnjem letu razpolagamo s statističnimi podatki, ki nam že in nam še bodo služili pri načrtovanju preventivnega dela, saj le na osnovi objektivnih pokazateljev kurative lahko programiramo in usmerjamo naše nadaljnje delo. Razen izvajanja našega osnovnega dela moramo upoštevati tudi spremembe v sami organizaciji zdravstvene službe, ko smo prehajali v zadnjih letih preko največjih sprememb v sistemu zdravstvene službe (samoupravljanje, samofinanciranje, decentralizacija zavodov za socialno zavarovanje itd.). Vse to je v določeni meri vplivalo na rezultat dela.

Od splošne ordinacije in delno preventivne dejavnosti smo prehajali v organizacijo laboratorija, ginekološke or-

dinacije in v krepitev medicinsko-socialnega dela z aspekta zdravstvene službe in nazadnje v organizacijo zobozdravstvene službe. Tako lahko danes ugotavljamo, da so osnovni pogoji dela v večini strokovnih enot vzpostavljeni posebno še, ko smo z nastavitvijo še enega zdravnika v splošni ambulanti tudi dosegli normativ okoli 800 zaposlenih na enega zdravnika za normalno in uspešno delo v kurativni in preventivni dejavnosti. Razen tega smo dosegli tudi, da teče ordinacija dopoldne in popoldne, pacienti lahko izbirajo zdravnika ter jim je zagotovljeno umirjanejšo in podrobnejše obravnavanje.

Seveda se pa zavedamo, da so določene razlike med zaposlenimi v obratni ambulanti in zdravstvenimi delavci iz drugih zdravstvenih ustanov. Od prvih zahtevamo mimo osnovnega strokovnega znanja tudi znanje o gospodarski organizaciji, v kateri dela obratna ambulanta, upoštevaje objektivnih želja gospodarske organizacije kot celote in ne nazadnje res »socializirano« delo zdravstvenih delavcev iz vseh aspektov. Če pa hočemo to izvajati, moramo poznati osnovne principe dela, predpise, v katerih so določene pravice in dolžnosti zdravstvenih delavcev in tistih, ki se poslužujejo uslug zdravstvene službe. Do sedaj se je marsikdaj pokazalo, da so razna nesoglasja med njimi prav zaradi nepoznavanja predpisov.

Iz podatkov vidimo, da nam je uspelo zaustaviti razvoj kroničnih bolezni, saj vkljub dokajšnjemu številu novih delavcev ne naraščajo, razen duševnih obolenj. Med vsemi boleznimi so se malce dvignila prehladna obolenja, razen influence, ki smo jo uspeli »blokirati« s cepljenjem. Občutno se množijo »nega svojca«, obratne poškodbe in poškodbe zunaj tovarne. Več je tudi živčnih obolenj, katerim so vzrok pogoji, v katerih žive in delajo naši zaposleni. Naše bodoče delo bomo usmerili v reševanje te problematike. Ta problematika pa zahteva

ne samo angažiranje zdravstvene službe, temveč tudi vseh ostalih. Drugo leto bomo prešli na točen ekonomski izračun naše dejavnosti po posameznih delovnih mestih, saj se za to bori danes celotna družba, kajti le tako bomo lahko z ekonomiko prikazali realnost dohodkov in izdatkov zdravstvene službe.

Razen tega smo z mesecem novembrom ponovno uvedli zdravniško ordinacijo v obratu Zalog, in sicer vsak ponedeljek in četrtek. V kolikor bo zadostna frekvenca in se bo pokazala potreba po razširitvi te dejavnosti, bomo prešli na ordinacijo trikrat tedensko.

Vinko Ravnikar

Se vedno je preveč tistih, ki trkajo na vrata naše obratne ambulante. Zato smo morali uvesti ordinacijo tudi v obratu Zalog

Pravila za delo v zobni ambulanti

Izvleček iz pravilnika o indikacijah za zobno protetično pomoč, o standardnih za material ter njihovi trajnostni dobi.

Ta pravilnik določa indikacije za zobno protetično pomoč ter standarde in trajnostno dobo za zobno protetična sredstva, ki so zagotovljena zavarovanim osebam iz sklada za zdravstveno zavarovanje. Nova zobna protetična sredstva se smejo pred potekom trajnostne dobe izdelovati ob pogojih, ki jih določa ta pravilnik.

Zobno protetična sredstva obsegajo v smislu tega pravilnika:

- prevleke vseh vrst (vštevši (vliče zobe),
- snemne in fiksne proteze
- obturatorje,
- opornice po paradentopiji,
- ortodenske pripomočke. Pacienti so upravičeni do prevlek in kron, če:
- je uničena zobna krona in ne zadostuje plombiranje,
- če zobje nosijo fiksne proteze,
- če zobje nosijo klukcije (po potrebi),
- če to zahteva lega zob,
- če je potrebno urediti višino ugriza.

Snemalne in fiksne proteze (mostovi) se izdelujejo v primerih, kadar manjkajo zobje, razen:

- fiksne proteze — kadar manjka po en zob med kočniki in ličniki, če ne gre za prvi lični.
- Snemalne proteze — kadar manjkata zadnja dva kočnika ali kadar manjka po en zob med kočniki in ličniki.

Kadar manjkajo zavarovani osebi eden poleg drugega več kot trije zobje, se ji predvidoma izdelata snemna proteza. Kadar manjkajo eden poleg drugega več kot trije

V zobni ordinaciji so zelo ekspeditivni. Kljub štirim kandidatom ne bo nobeden med njimi čakal več kot pol ure

zobje, se sme napraviti most, če to dovoljujeta razdalja in zobni lok. Most se lahko napravi tudi na sprednje štiri sekalce. Most se izjemoma lahko pritrdi tudi na modrostni zob, če je dovolj stabilen in se s tem zagotovi določena trajnostna doba.

Začasna (nedolga) (hitra) proteza se izdelava zavarovanca le, če je potrebna za opravljanje poklica ali zato, da se prepreči poslabšanje splošnega zdravja zavarovanca.

Za zavarovance so določeni standardni materiali, iz katerih se smejo izdelovati protetična sredstva:

Za prevleke in mostove: polplemenite kovine (zlitine auropal, palador in akrilat).

Za zobne proteze: akrilat in porcelan.

Za proteze: akrilat, kavčuk, polplemenite kovine.

Za skilitirane proteze: zlitine kobalta, kroma in molibdena.

Trajnostna doba protetičnih nadomestkov:

- prevleke, mostovi iz polplemenitih kovin: najmanj 4 leta,

- prevleke, ki nosijo parcialne proteze: najmanj 3 leta

- prevleke iz akrilata: najmanj 2 leti,

- parcialne proteze iz akrilata: najmanj 3 leta,

- totalne proteze iz akrilata: najmanj 5 let,

- proteze s kovinsko ploščo: najmanj 5 let,

- imediatne proteze: najmanj 1 leto,

- začasne totalne proteze: do dveh let.

Upravičenost novega protetičnega nadomestka, za katerega ni točno določena trajnostna doba, presojata zdravnik in zdravniška komisija. Trajnostna doba teče od dneva, ko je protetično sredstvo nameščeno.

Protetične nadomestke, ki so določeni v tem pravilniku plača sklad za zdravstveno zavarovanje. Če pa pacient

zahteva izdelavo drugih protetičnih nadomestkov, jih mora plačati sam.

Nova protetična dela po poteku teh rokov se napravijo le, če zdravnik ugotovi njihovo neuporabnost.

Pred potekom trajnostne dobe se lahko naredi nov protetični nadomestek le, če je stari iz anatomsko patoloških in funkcionalnih sprememb neuporaben. Upravičenost presoja zdravniška komisija.

S tem člankom hočemo seznaniti vse, ki iščejo zobozdravniško pomoč v zobni ambulanti. Ta izvleček objavljamo, ker se je pokazalo, da o upravičenosti do protetičnih nadomestkov nihče ni bil obveščen. Zaradi tega je prišlo včasih do sporov in nesporazumov med uslužbenici zobne ambulante in zavarovanci. Zobna ambulanta se mora držati teh pravilnikov, kajti le tako in na podlagi teh navodil lahko obravnavamo naše storitve, ki nam jih plača Zavod za socialno zavarovanje.

Dušan Žižmund

**NOVOLETNA
ŠTEVILKA GLASU
SATURNUSA BO
NAMENJENA
PREDVSEM OCENI
ŽIVLJENJA
IN DELOVANJA
V LETOŠNJEM
LETU.**

**PRISPEVKE ZANJO
BOMO SPREJEMALI
NAJKASNEJE
DO 12. DECEMBRA.**

UREDNIŠTVO

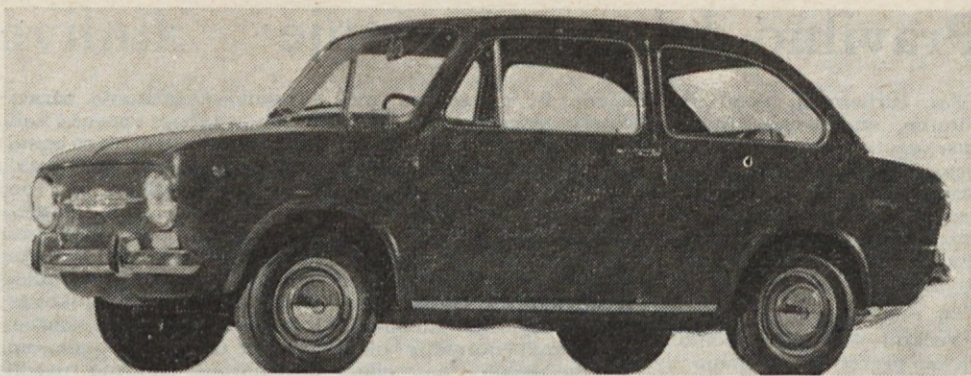
Sejem avtomobilske lepote v Torinu

Avtomobilski salon v Torinu lahko prištevamo v skupino velikih sorodnih salonov kot so Ženeva, Pariz—London, Frankfurt in drugi.

Letošnji avtomobilski sejem je bil v Torinu od 1. do 10. novembra. Na sejmu je sodelovalo preko 500 podjetij, ki proizvajajo avtomobile, prikolice in ostalo opremo za avtomobile. Škoda, da niso bile zastopane države, kot so ZDA, SSSR in drugi. Zaradi tega ni bilo mogoče primerjati evropskih vozil z ameriškimi in ni bilo mogoče videti novega »Moskviča«, ki se je letos že pojavil v Londonu.

Razstavljeni osebni avtomobili so bili lepa paša za oči, po reklami sodeč pa je bil eden boljši od drugega.

Razstava avtomobilov je bila razdeljena v 3 dvorane. V prvi so bili serijski avtomobili, v drugi avtomobili narejeni za močnejše kupce — športnih oblik, od katerih je eden hitrejši od drugega in obsegajo hitrosti od 150 do 320 km na uro, sodeč po vgrajenih brzinomerih. Vsi so narejeni po italijanskem občutku za lepoto in linijo, zato so bili razstavljeni brez cen. V tretji dvorani so bili avtobusi in vozila za gospodarske namene. V vseh stranskih prostorih pa so razstavljali številni proizvajalci avtomobilske opreme (svetlobna telesa, volani itd.).

Fiat 850 je vozilo, ki je osvojilo srca vseh tistih, ki že imajo avtomobile in tudi tistih, ki jih nameravajo kupiti

Obisk v tovarni »GAV«

Ko smo bili v Torinu, smo obiskali tudi tovarno, ki izdeluje za našo proizvodnjo stekla, ki jih vgrajujemo v naše svetilke. Na koncu milijonskega mesta, kjer je zbrana vsa avtomobilska industrija Italije, stoji tudi mala tovarna GAV. Prvi vtis, ki ga dobiš, ko prestopiš tovarniška vrata, ni prav nič razveseljiv. Ko pa se pogovarjaš z vodjem tovarne in

ko si ogleduješ proizvodnjo, že spoznaš, zakaj prav ta na videz nič razkošna tovarna, izdeluje stekla za skoraj vse evropske tovarne žarometov.

V tovarni je zbranih nekaj steklarskih strokovnjakov, ki s strojno natančnostjo ročno vliivajo stekleno maso v ikavarniška vrata, ni prav nič raznih oblik. Tako vliivata v razveseljiv. Ko pa se pogovarjaš z vodjem tovarne in stekla se v tunelski peči

nato ohlajajo in na koncu jih pregledajo, da bi ugotovili njihovo kvaliteto in sposobnost za odpremo.

Stekla izdelujejo iz posebnega francoskega peska, ki ga v pečeh, kurjenih z nafto, topijo v stekleno maso.

Kvaliteto stekla lahko obdržijo na vedno enakem nivoju prav zaradi dobrih surovin in zaradi tega, ker vsa orodja izdelujejo sami. Pogled na dobro opremljeno, a ne preveč urejeno orodjarno, je podoben pogledu na tovarniško dvorišče. Zaradi pedantnosti in strokovne izurjenosti izdelujejo taka orodja, da z njimi lahko proizvedejo več tisoč kosov.

Med našim obiskom smo jih tudi opomnili na vzorce, ki smo jih prejeli za žaromet Ø 136. Naše pripombe so sprejeli z razumevanjem, saj so videli, da naš razvoj in laboratorij tudi nekaj vesta o kvaliteti stekla in efektu, ki ga mora steklo dati. Škoda je le, da smo tako oddaljani in da so stiki prerediti. S tesnejšim sodelovanjem bi lahko dosegli veliko večje uspehe.

Prav tako je škoda, da imamo domače steklarne, ki niso zainteresirane za to proizvodnjo, kajti strokovnjaki bi jim lahko z marsičem pomagali k hitrejši proizvodnji. Naše potrebe so trenutno manjše, vendar se z razvojem avtomobilske industrije iz dneva v dan večajo. Tudi o tem bo moral nekdo razmisliti.

Janez Matul

Janez Matul

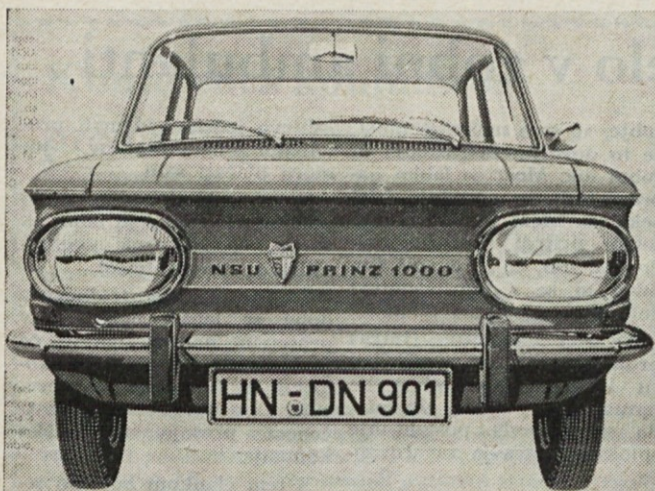
1000 MB (eno imamo že v naši tovarni — litografija). Ta model avtomobila je imel tudi na salonu veliko občudovalcev.

Od vseh razstavljenih modelov, ki jih je moč dobiti z nekaj mesečnim čakanjem tudi pri nas, bi se kupci zelo razveselili nekaterih sprememb na standardnih vozilih: Fiat 600 z vrati, ki se odpirajo nazaj. Ami 6 v izvedbi Kombi vrata tudi na zadnjem delu. Fiat 1500 — nova maska zadnje luči itd.

Naša tovarna Crvena Zastava bo tudi začela izdelovati ta tip, žal v stari izvedbi podobni vozilu 1300.

Naša ekipa se je razen za avtomobile zanimala predvsem za razstavo svetlobne opreme posameznih razstavljalcev. Na salonu je bilo mogoče videti naslednje znane firme, ki so razstavljele bogat asortiment svojih proizvodov: Bosch-Hella, Lucas, Carello, Siem, Cibie. Poleg velikih je bilo tudi nekaj manjših firm. Znane so Elma Altissimo itd. Žal, letos ni bilo videti nobenih novosti kot pred leti (asimetrični žarometi, jodove žarnice, alternatorji itd.). Videli pa smo veliko novih oblik žarometov, ki imajo v sebi komplet dolgih, kratkih in mestnih luči z vgrajenimi smer. svetilkami in pa žarometov v delno pravokotni obliki, vendar brez posebnih lastnosti, ki bi jih bilo vredno poudarjati. Prilegajo se svojim elegantnim karoserijam — Taunus M 17 in 20, Opel Admiral in Diplomat itd.

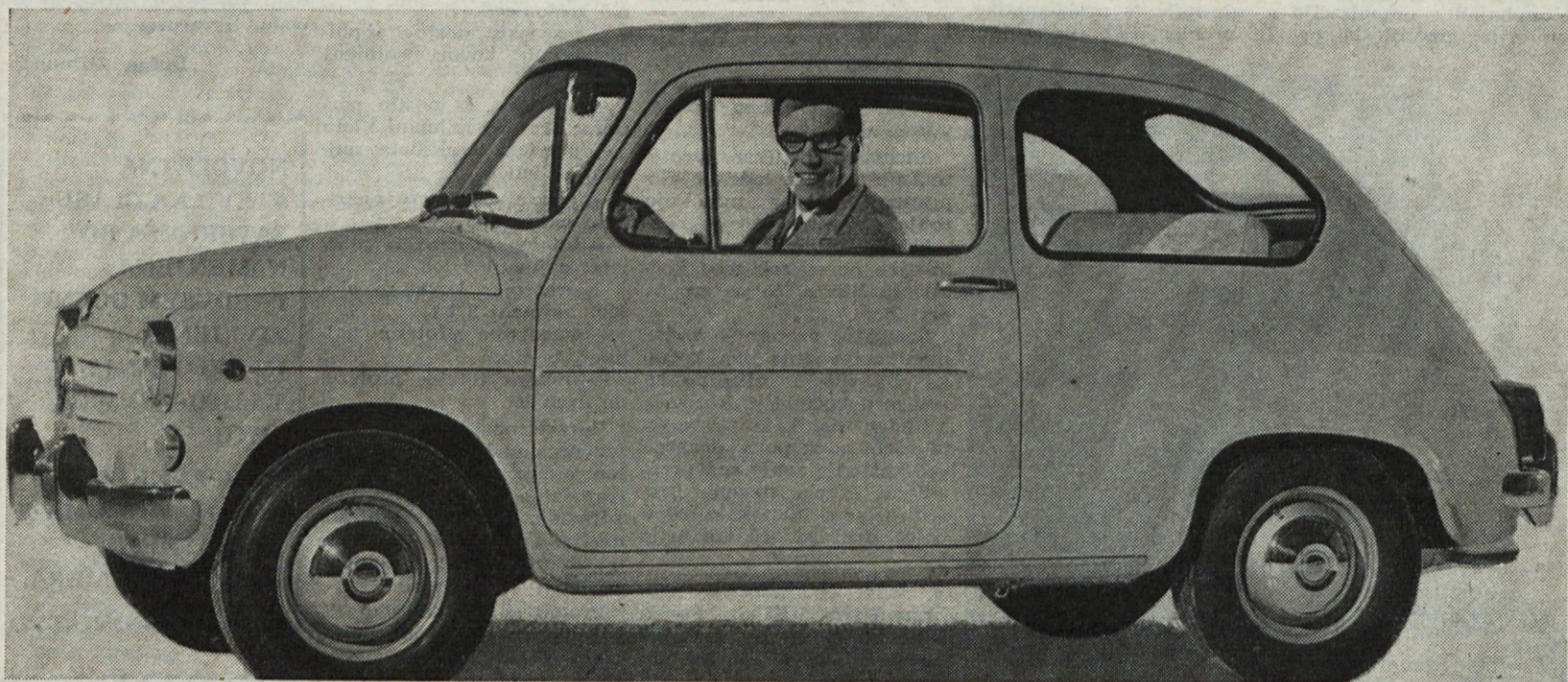
Tudi pri signalnih svetilkah ni bilo opaziti nobenih bistvenih sprememb, pač pa so prav tako kot žarometi, prilagojene svojim karoserijam in imajo predpisane lastnosti.

Prav gotovo si vsi želimo, da bi tovarna PRETIS začela čimprej izdelovati to praktično in privlačno vozilo

Na letošnjem salonu na žalost nismo videli kakega ekskluzivnega modela, zato pa so bili tam vsi tipi vozil od Citroenovnega »Spačka« do velikega Opelovega »Admirala«, Jaguarja in Mercedes 600. Največ obiskovalcev se je zadrževalo pri malih avtomobilih z majhno porabo goriva in nizkimi cenami.

Med seboj so tekmovali Fiat 600 D in 850, Ami 6, Renault Dauphin in R-8, Prinz 4 in 1000, BMW 700 itd. Med vsemi malimi avtomobili je bila deležna velike pozornosti Škoda

Biografija dolga 36 let

Kdo v tovarni Saturnus je ne pozna?

MICI BRICELJ. Menda res ni nikogar, ki je ne bi poznal sedaj, ko po 36 letih službovanja v Saturnusu zapušča naše podjetje.

Pred 36 leti je prišla kot 14-letna prosit za zaposlitev v Saturnusu. Prvi dan je sploh niso hoteli sprejeti, ker je bila premlada. Šele naslednji dan so jo, ker je zatajila svojo starost, sprejeli na delo v tiskarni pri lakirnem stroju. Tako majhna je bila, da so

je bila tudi predsednica. Večkrat je bila izvoljena v DS in UO podjetja, z veseljem pa je delala tudi povesod, kjer je bilo treba.

Svojega moža je spoznala pred 25 leti na poslovilnem večeru svoje sodelavke Mimi Tence. Od treh otrok sta živa dva, sin — pravnik je že v službi, hčerka pa hodi v gimnazijo.

»Pogrešala bom tovarno, ki je bila moj drugi dom, kjer sem imela vrsto tovarišic, s katerimi sem delila žalostne

Joj kako boli

POŠKODBE PO OBRATIH V MESECU OKTOBRU

Razvoj in delavnice	2
Stranski obrati	1
Spodnji oddelek	2
Okrogli oddelek	1
Tiskarna	1
Brusilnica	1
OTP	1

POŠKODOVALI SO SE: FRANC GAJRUŠ — 5. 10.

Pri brušenju okrasnega obroča za FIAT 750 mu je kos z modelom vred odneslo v desno nogo. Poškodovan je prišlo zaradi neopredelnosti pri delu.

JOŽE NOVAK — 10. 10.

Pri prenavljanju je z desno roko potiskal vagon, pri tem pa je držal za ročico na vratih, ki vislo bila do konca zaprta. Poškodovan si je sredinec leve roke.

VLADIMIR ČUDEN — 12. 10.

Ponesrečenec je šel iz konstrukcije v OTP. Na stopnišču med II. in I. nadstropjem mu je spodrnilo. Padel je in si zlomil laket desne roke.

FAHROVLIN HAVIČ — 15. 10.

Pri umrovanju valja na tiskarskem stroju se je urezal v palec na levi roki. Vzrok poškodbe je nepravilen delovni postopek.

FANI ŠTRUBELJ — 15. 10.

Ponesrečenka se je pri obrezovanju alu vijakov $\varnothing$ 31 urezala v kazalec desne roke. Poškodba se je pripetila zaradi zastarelega načina dela.

SLAVKO ZAJC — 7. 10.

Pri vrtanju mu je sveder zagrabil kos, ki ga je obdeloval, podstavek pa ga je udaril v palec desne roke. Po-

škodba je nastala zaradi nepravilnega delovnega postopka.

VULIN VUKUŠIN — 7. 10.

Ponesrečenec je prelagal kartone, ob katere je bila priložena deska. Deska je pri prelaganju zdrsnila in mu poškodovala palec desne roke. Vzrok poškodbe — nepreviđenost.

STANKO PODBREŽNIK — 9. 10.

Pri prenašanju lestve po stopnišču mu je spodrnilo. Poškodovan si je gleženj leve noge. Poškodba je nastala zaradi neurvejenih stopnic.

KRISTINA KOČMAN — 9. 10.

Ponesrečenka je robila pokrove za »Podravko«. Ker kos ni bil dobro vložten, ji ga je vrglo iz orodja. Ponesrečenka si je pri tem porezala dlan leve roke.

Piše Zoran Dimitrijevič

Saturnus sem spoznal v avgustu 1963

Saturnus sem spoznal, ko sem prišel v »Kombinat«, tovarno za predelavo sadja in zelenjave v Grocki poleg Beograda. Bilo je v začetku leta 1963. Ko sem bil postavljen za upravnika tovarne »Kombinat«, sem prišel prvič v stik z neko tovarno konzervne industrije. Pri ogledu tovarne in skladišča sem tedaj videl nekoliko zelo lepih litografiranih konzervnih škatel. Povedali so mi, da jih za »Kombinat« izdeluje »Saturnus« iz Ljubljane. Takrat sem se tudi spomnil televizijske oddaje, ki je prikazovala delo v tovarni »Saturnus« in v novem obratu v Zalogu. S pomočjo TV zaslonu sem tako prišel neposredno v stik s tovarno, s katero sem v prihodnjih dveh letih tesno sodeloval in v kateri sem našel tudi nove prijatelje.

Tovarno samo sem spoznal avgusta 1963. leta, ko sem še z dvema sodelavcema prisstvoval posvetovanju, ki ga je organiziral »Saturnus« v zvezi z zapiranjem konzervnih škatel, novih dosežkov, načina dela in kontrole. Mislim, da teh dni v Ljubljani ne bom nikoli pozabil. Spoznavali smo obrate, konstrukcijski odde-

le in laboratorije. Najbolj pa se bomo spominjali izrednega sprejema in prijateljske pozornosti, ki smo jih bili deležni na vsakem koraku.

Obrat v Zalogu, ki sem ga prvič videl na televiziji, a sem ga kasneje tudi večkrat obiskal, mi bo vzoren primer dognane organizacije dela. Odnos ljudi do dela, delovna disciplina, urejenost, čistoča, vse se odvija spontano in z mnogo volje. Še sedaj vidim pred seboj, kako hitro se izmenjajo delavke na strojih, tako da stroj nenehoma dela.

Od tedaj naprej sem bil stalno v stiku z odgovornimi tovariši iz komercialne in iz tehničnega sektorja. Med mnogimi problemi, ki nastajajo, so vedno našli najboljšo rešitvo. Kadar koli smo potrebovali pomoč, smo je bili od članov Saturnusa vedno deležni, pa čeprav je večkrat prešla običajne poslovne odnose.

Menim, da je v odnosih med tovarnamo najkoristnejša praksa, ki je v Saturnusu postala že kar stalna, obisk strokovne ekipe tovarnam, ki kupujejo pločevinasto embalažo v Saturnusu. Vaši člani te ekipe so nudili veliko strokovno pomoč s svojim praktičnim delom in z nasveti tehničnemu

osebju raznih tovarn. Mislim, da so tudi tovariši iz Saturnusa zadovoljni s sodelovanjem med našima tovarnama, tako v tehničnem sektorju kot tudi na drugih področjih. Zelo smo bili zadovoljni, ko so nam tovariši iz Saturnusa po pregledu našega načina zapiranja konzervnih škatel izrazili priznanje, da je naša tehnična služba najboljša, kar so jih na obiskanem terenu videli.

Mimo običajnih stikov je pokazala tovarna Saturnus za nas veliko razumevanje, kar nam je dokazalo, da med nami ne vladajo samo konvencionalni odnosi dveh poslovnih partnerjev, ampak tudi zelo pristni tovariški odnosi. Večkrat smo od Saturnusa dobili dele, ki jih trenutno ni bilo v Beogradu.

Ko po dveh letih delovanja »Kombinatu« odhajam na drugo mesto, mi bodo srečanja med obema tovarnama v Ljubljani ali Grockem ostala vedno v spominu. Ne morem si kaj, da ne bi povesod izražal svoja naduse prijateljska čustva, ki so v zvezi z mojim sodelovanjem v Saturnusu. Redkokeje bom našel take prijatelje. Če me bo pot še kdaj privedla v Ljubljano, se bom rad oglasil v Saturnusu in upam, da ne bom vnaletel na zaprta vrata.

Zoran Dimitrijevič

»GLAS SATURNUSA«, glasilo delovnega kolektiva tovarne Saturnus Ljubljana. Ob železnici 16, tel. 33-666. Ureja uredniški odbor: Jože Einspiller, Janez Herzog, Peter Marn, Janez Ošaben in Elizabeta Vide. Glavni urednik: Jože Einspiller. Odgovorni urednik: Peter Marn. Tiska tiskarna ČP »Gorenjski tisk« Kranj. Rokopisov ne vračamo.

ji morali narediti poseben podstavek, če je hotela vlagati plošče v zgornje predelke vozička.

»Prve tri dni sem delala po 8 ur, naprej pa stalno po 10 ali celo 12 ur na dan, čeprav sem bila mlada,« je povedala tovarišica Bricelja v nadaljevanju razgovora.

»Delati v istem oddelku 16 let je dolga doba. Najprej sem delala kot delavka, zadnja leta pa kot predelavka na lakirnem stroju,« je Mici še naprej obujala spomine, povedala je tudi, da je bila pred vojno delavski zaupnik oddelka in kako je urejevala težave ter želje svojih sodelavk.

Spomnila se je na vesele in žalostne trenutke v oddelku, kako so se borili za svoje pravice, štrajkali, kako so praznovali 1. maj, kako jih je ob tej priliki, ko je na Rožniku govori Leskošek, preganjala policija in še vrsta je takih spominov.

Težko je v kratkem razgovoru naštet vse, kar je doživela, najbolj pa ji je ostal v spominu tisti dan, ko so ustrelili na tovarnem dvorišču Vido Pregarc.

Po vojni je delala še nekaj let v tiskarni za strojem, leta 1954 pa je postala poenotna tiskarna, zadnjih 5 let pa je delala v pisarni ekspedita. Med tem časom je bila dve leti tajnik naše sindikalne podružnice; 2-krat pa

in vesele trenutke, vesela pa sem ker se bom sedaj, ko odhajam v pokoj, lahko še bolj posvetila družini, negi moža in vzgoji hčerke in vnuka,« je zaključila svoje pripovedovanje tovarišica Mici.

Ob odhodu v zasluženi pokoj želi uredništvo »Glasa Saturnusa« tovarišici Mici vso srečo in zdravje ter se ji zahvaljuje za njeno prizadevnost v Saturnusu.

Janez HERZOG

Namesto treh ena OZK

Na predkongresni delovni konferenci so komunisti tudi razpravljali o organizacijskih oblikah. Ugotovili so, da je bila dosedanja struktura treh osnovnih organizacij s sekretariati in tovarniškimi komiteji dostikrat ovira za uspešnejše delo. Dvotirno delo ni omogočalo razvoja iniciative vseh komunistov. V osnovnih organizacijah so obravnavali tiste zadeve, o katerih so pred njimi razpravljali že TK in sekretariati osnovnih organizacij. Spričo tega je razumljivo, da so bile razprave v osnovnih organizacijah enostranske. Komunisti, ki so zadeve že prej obravnavali, so na sestankih zastopali stališča, ki so se izkristalizirala na prejšnjih razgovorih.

Razprave pred kongresom ZKJ so ugotovile, da je treba v ZK zagotoviti gibčnejše metode dela. Prilagajati jih je treba vsakokratnim stanjem in različnim problemom. Temu namenu bodo služili aktivni, v katerih se bodo sestajali tisti komunisti, ki bodo lahko s tehtno razpravo in konkretnim delom pripomogli k odpravljanju problemov. Tako bomo omogočili ustvarjalno delo vseh komunistov.

Za obravnavanje splošnih vprašanj se bomo posluževali skupnih konferenc, ki bodo večkrat na leto. Na skupnih razgovorih se bodo komunisti dogovorili za glavna stališča in politiko v nekem obdobju.

Peter Marn

